

LEERPLAN
SECUNDAIR ONDERWIJS

Engels
2de graad A-finaliteit
II-Eng-a

BRUSSEL

D/2024/13.758/115

Versie januari 2024

1 Inleiding

De uitrol van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met een nieuwe generatie leerplannen. Leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze garanderen binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. Leerplannen zijn ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. Ze versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. Leerplannen laten ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden ondersteuning waar nodig.

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

Leerplannen vertrekken vanuit het **vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool. Ze laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lessen ...).

Leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van leerplannen.

Leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze**. De leerplandoelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen in een bepaald structuuronderdeel. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen na elke graad.

Leerplannen gaan uit van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze bieden voldoende ruimte voor eigen inhoudelijke keuzes en een eigen didactische aanpak van de leraar, het lerarenteam en de school.

Leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming. Die samenhang betreft de verticale samenhang (de plaats van het leerplan in de opbouw van het curriculum) en de horizontale samenhang tussen vakken binnen structuuronderdelen en over structuuronderdelen heen. Leerplannen geven expliciet aan voor welke leerplandoelen van andere leerplannen in de school verdere afstemming mogelijk is. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren. Een verwijzing van een leraar naar de lessen van een collega laat leerlingen niet alleen aanvoelen dat de verschillende vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel voorgesteld wordt. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialoogschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed

onderwijs is. Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor **wegwijzers**. Die zijn een inspiratiebron voor leraren en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.

- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen betekent dat elke leerling **beloftevol** is en alle leerkansen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de school en de bredere samenleving. Scholen zijn **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **genereuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.
- Leraren vormen leerlingen door middel van leerinhouden die we groeperen in negen **vormingscomponenten**. De aaneengesloten cirkel van vormingscomponenten wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Je kan onmogelijk over taal spreken zonder over cultuur bezig te zijn; wetenschap en techniek hebben een band met economie, wiskunde, geschiedenis ... Dwarsverbanden doorheen de vakken zijn belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Vorming is voor een leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Zijn meesterschap en passie brengt een leraar ertoe om voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren te zoeken om **de wereld te ontsluiten**. Hij introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt. Een leraar zorgt er bijvoorbeeld voor dat leerlingen kunnen worden gegrepen door de cultuur van het Frans of door het ambacht van een metselaar. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar**, maar werkt ook binnen **lerarenteams** en binnen een **beleid van de school**. Het Gemeenschappelijk funderend leerplan helpt daartoe. Het zorgt voor het fundament van heel de vorming dat gerealiseerd wordt in vakken, in projecten, in schoolbrede initiatieven of in een specifieke schoolcultuur.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.3 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

De leraar als professional, als meester in zijn vak krijgt vrijheid om samen met zijn collega's vanuit de leerplannen aan de slag te gaan. Hij kan eigen accenten leggen en differentiëren vanuit zijn passie, expertise, het pedagogisch project van de school en de beginsituatie van zijn leerlingen.

De leerplandoelen zijn noch chronologisch, noch hiërarchisch geordend. Ze laten ruimte aan het lerarenteam en de individuele leraar om te bepalen welke leerplandoelen op welk moment worden samengenomen, om didactische werkvormen te kiezen, contexten te bepalen, eigen leerlijnen op te bouwen, vakoverschrijdend te werken, flexibel om te gaan met een indicatie van onderwijstijd.

1.4 Differentiatie

Om optimale leerkansen te bieden is [differentiëren](#) van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen voor wie dit leerplan is bestemd, behoren immers wel tot dezelfde doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Zij hebben een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit de onderliggende graad, de thuissituatie en vormen van informeel leren. Het is belangrijk om zicht te krijgen op die aanwezige kennis en vaardigheden en vanuit dat gegeven, soms gedifferentieerd, verder te bouwen. Positief en planmatig omgaan met verschillen tussen leerlingen verhoogt de motivatie, het welbevinden en de leerwinst voor elke leerling.

De leerplannen bieden kansen om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden en door de leeromgeving aan te passen. Ze nodigen ook uit om te differentiëren in evaluatie.

Differentiatie door te verdiepen en te verbreden

Sommige leerlingen denken meer conceptueel en abstract. Andere leerlingen komen vanuit een meer concrete benadering sneller tot inzichtelijk denken. Variëren in abstractie spreekt leerlingen aan op hun capaciteiten en daagt hen uit om van daaruit te groeien.

Daarnaast bieden leerplannen kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door meer kennis of vaardigheden aan te bieden om leerlingen uit te dagen.

De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerlingengroep, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerlingengroep. Leerinhouden in verschillende contexten aanbrengen biedt kansen om leerlingen aan te spreken op hun interesses en daagt hen tegelijk uit om andere interesses te verkennen en zo hun horizon te verruimen.

In 'extra' wenken bij de leerplandoelen en in beperkte mate ook via keuzeleerplandoelen bieden we je inspiratie om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden.

Differentiatie door de leeromgeving aan te passen

Doordachte variatie in werkvormen (groepswork, individueel, auditief, visueel, actief ...) vergroot de kans dat leerdoelen worden gerealiseerd door alle leerlingen. Het helpt hen bovendien ontdekken welke manieren van leren en informatie verwerken best bij hen passen.

De ene leerling kan snel of zelfstandig werken, de andere heeft meer tijd of begeleiding nodig. Variëren in de mate van ondersteuning, gericht aanbieden van hulpmiddelen (voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...) en meer of minder tijd geven, daagt leerlingen uit op hun niveau en tempo.

Leerlingen op hun niveau en vanuit eigen interesses laten werken kan door te differentiëren in product, bijvoorbeeld door leerlingen te laten kiezen tussen opdrachten die leiden tot verschillende eindproducten.

Het samenstellen van groepen kan een effectieve manier zijn om te differentiëren. Rekening houden met verschil in leerdoelen en leerlingenkenmerken laat leerlingen toe van en met elkaar te leren.

Technologie kan al die vormen van differentiatie ondersteunen. Zo kunnen leerlingen op hun maat werken met digitale leermiddelen zoals educatieve software of online oefenprogramma's.

Differentiatie in evaluatie

Tenslotte laten de leerplannen toe te differentiëren in [evaluatie](#) en feedback. Evalueren is beoordelen om te waarderen, krachtiger te maken en te sturen.

Na de afronding van een lessenreeks of na een langere periode gaan leraren door middel van summatieve evaluatie na waar leerlingen staan. De keuze van een evaluatie- en feedbackvorm is afhankelijk van de vooropgestelde doelen.

Formatieve evaluatie is geïntegreerd in het leerproces en gaat uit van een actieve betrokkenheid van leraar en leerling. Het zet leerlingen aan het denken over hun vorderingen en laat leraren toe om tijdens het leerproces effectieve feedback te geven. Door middel van formatieve evaluatie krijgen leraren een goed zicht op het leerproces van leerlingen zodat ze het verder gericht en waar nodig kunnen bijsturen. Het is bovendien een rijke bron voor leraren om te reflecteren over de eigen onderwijspraktijk en de eigen pedagogisch-didactische aanpak bij te sturen.

1.5 Opbouw van leerplannen

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur. Alle onderdelen maken inherent deel uit van het leerplan. Schoolbesturen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die de leerplannen gebruiken, verbinden zich tot de realisatie van het gehele leerplan.

De **inleiding** licht het leerplanconcept toe en gaat dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

De **situering** geeft aan waarop het leerplan is gebaseerd en beschrijft de samenhang binnen de graad en met de onderliggende graad, en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de leerlijnen, de aandachtspunten met o.m. nieuwe accenten van het leerplan aan bod.

De **leerplandoelen** zijn helder geformuleerd en geven aan wat van leerlingen wordt verwacht. Waar relevant geeft een opsomming of een afbakening (★) aan wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen. Ook pop-ups bevatten informatie die noodzakelijk is bij de realisatie van het leerplandoel. De leerplandoelen zijn gebaseerd op de minimumdoelen van de basisvorming, de cesuurdoelen of de doelen die leiden naar een beroepskwalificatie. Indien een leerplandoel verder gaat, vind je een '+' bij het nummer van het leerplandoel. Al die leerplandoelen zijn verplicht te realiseren. In een aantal gevallen zijn keuzedoelen opgenomen; die leerplandoelen zijn weergegeven in een grijze kleur en het nummer van het leerplandoel wordt voorafgegaan door 'K'.

De leerplandoelen zijn ingedeeld in een aantal rubrieken. Bovenaan elke rubriek vind je de relevante minimumdoelen van de basisvorming, de cesuurdoelen en/of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties, afhankelijk van de finaliteit. Als leraar hoef je je die taal niet eigen te maken. Het volstaat dat je de leerplandoelen realiseert zoals opgenomen in het leerplan.

Waar relevant wordt de samenhang met andere leerplannen in dezelfde graad aangegeven, evenals de samenhang met de onderliggende graad.

'Duiding' bij een leerplandoel bevat een noodzakelijke toelichting bij het doel. In pedagogisch-didactische wenken vinden leraren inspiratie om met het leerplandoel aan de slag te gaan. Een rubriek 'extra' bij een leerplandoel biedt leraren inspiratie om verder te gaan dan wat het leerplandoel minimaal vraagt.

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Het **glossarium** bevat een overzicht van handelingswerkwoorden die in alle leerplannen van de graad als synoniem van elkaar worden gebruikt of meer toelichting nodig hebben.

De **concordantie** geeft aan welke leerplandoelen gerelateerd zijn aan bepaalde minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties.

2 Situering

2.1 Samenhang met de eerste graad

Katholiek Onderwijs Vlaanderen maakte de keuze om Engels in de modellessentabel op te nemen in de eerste graad voor alle leerlingen. Het leerplan voor de tweede graad sluit aan bij en bouwt verder op het leerplan voor de B-stroom van de eerste graad.

2.2 Samenhang in de tweede graad

2.2.1 Samenhang met de leerplannen algemene vorming binnen de A-finaliteit

De leerplannen algemene vorming binnen de A-finaliteit (Maatschappelijke vorming, Nederlands, Engels, Frans en Wiskunde) vertonen een belangrijke samenhang. Die samenhang heeft niet zozeer te maken met de invalshoek van het leerplan die voor elk vak verschillend is, maar wel met de levensechte en betekenisvolle contexten die gelijkaardig kunnen zijn bij de realisatie van de verschillende leerplannen.

2.2.2 Samenhang met andere leerplannen Engels binnen de finaliteit

Binnen de **arbeidsmarktgerichte** finaliteit zijn er twee leerplannen voor Engels. Dit is het basisleerplan.

Je vindt het overzicht in het schema hieronder:

II-Eng-a A-finaliteit (m.u.v. Onthaal en recreatie)	II-EngS-a Onthaal en recreatie
Het basisleerplan	Het leerplan verdiept een aantal doelen van het basisleerplan in functie van de beroepskwalificaties verbonden aan de richting Onthaal en recreatie.

2.3 Plaats in de lessentabel

Het leerplan is gebaseerd op minimumdoelen van de basisvorming en doelen die leiden tot een of meer beroepskwalificatie(s). Dat laatste is het geval voor de studierichtingen Organisatie en logistiek, Restaurant en keuken, Polyvalent administratief ondersteuner en Winkelmedewerker.

Het leerplan is bestemd voor volgende studierichtingen:

- Artistiek-creatieve bewerkingen;
- Bakkerij;
- Bandenmonteur;
- Bestuurder interne transportmiddelen;
- Beweging en sport;
- Bouw;
- Cementgebonden voeger;
- Decor en etalage;
- Elektriciteit;
- Fietshersteller;
- Haar- en schoonheidsverzorging;

- Hoeknaadlasser;
- Hout;
- Hulpkelner;
- Installateur elektrotechnische basiscomponenten;
- Keukenmedewerker;
- Machinaal houtbewerker;
- Magazijnmedewerker
- Mechanica;
- Medewerker (banket)bakkerij;
- Medewerker groen- en tuinaanleg;
- Medewerker groen- en tuinbeheer;
- Medewerker fastfood;
- Medewerker hout;
- Medewerker kamerdienst;
- Medewerker productielijn kleding, confectie en meubelstoffering;
- Medewerker ruwbouw;
- Medewerker schilder- en behangwerken;
- Medewerker slagerij;
- Medewerker tegelzetwerken en dekvloeren;
- Moderealisatie en textielverzorging;
- Monteur sanitaire en verwarmingsinstallaties;
- Onderhoudsmedewerker;
- Organisatie en logistiek;
- Paardenhouderij;
- Plant, dier en milieu;
- Polyvalent administratief ondersteuner;
- Printmedia;
- Productiemedewerker drukafwerking in de printmedia;
- Productiemedewerker industrie;
- Restaurant en keuken;
- Schilderen en decoratie;
- Schoonmaker;
- Slagerij;
- Stratenmaker;
- Topsport (Finaliteit arbeidsmarkt);
- Verpakker;
- Voorbewerker carrosserie;
- Winkelmedewerker;
- Zorg en welzijn.

Het leerplan is gericht op 4 graaduren. De school kiest welke tweede taal (Engels of Frans) zij aanbiedt.

In de studierichtingen Organisatie en logistiek, Haar- en schoonheidsverzorging, Moderealisatie en textielverzorging, Restaurant en keuken, Polyvalent administratief ondersteuner en Winkelmedewerker zijn Engels én Frans verplicht. In de studierichting Organisatie en logistiek voorziet de modellessentabel 8 graaduren voor de leerplannen Engels en Frans. In de studierichtingen Haar- en schoonheidsverzorging, Moderealisatie en textielverzorging en Restaurant en keuken zijn in de modellessentabel 6 graaduren opgenomen.

Het geheel van de algemene en specifieke vorming in elke studierichting vind je terug op de [PRO-pagina](#) met alle vakken en leerplannen die gelden per studierichting.

3 Pedagogisch-didactische duiding

Het onderwijs moderne vreemde talen wil alle leerlingen toelaten tegen het einde van het secundair onderwijs een niveau van taalcompetentie in de vreemde taal te ontwikkelen dat hen in staat stelt om zo zelfstandig mogelijk te communiceren. Tegelijkertijd wil het leerlingen enthousiast maken voor talen en hen leren hun taalleerproces in eigen handen te nemen.

3.1 Engels en het vormingsconcept

Het leerplan Engels is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialogeschool. In dit leerplan ligt de nadruk op talige vorming, maar ook culturele en sociale vorming hebben een belangrijke plaats. De wegwijzers verbeelding, gastvrijheid en uniciteit in verbondenheid maken er inherent deel van uit.

Talige vorming

Vorming in talen versterkt leerlingen in de kennis en het gebruik van de eigen taal en van andere talen. Ze leert leerlingen van taal genieten in zijn vele vormen. Leerlingen worden communicatief vaardiger en leren kritisch informatie te verwerven en verwerken. Ze leren ook creatief om te gaan met taal. Taalonderwijs verrijkt de interculturele vorming van een leerling. Taal is nodig om greep te krijgen op de eigen omgeving en biedt ook kansen om de meertalige en veelzijdige wereld om ons heen te verbeelden en op een gastvrije wijze te ontsluiten. De leerlingen tonen een blijvende verwondering voor het fascinerende van taal en staan open en respectvol tegenover elke vorm van talige diversiteit in het Nederlands en tegenover elke vreemde taal.

Sociale vorming

Het ontwikkelen van communicatieve en relationele aspecten van vorming is van groot belang. De leerlingen leren op een gepaste en respectvolle manier talig om te gaan met gesprekspartners. Ze zijn er zich van bewust dat boodschappen op diverse manieren kunnen worden geïnterpreteerd en dus ook een verschillende impact kunnen hebben.

Culturele vorming

Er bestaat een voor de hand liggende band tussen talen en culturele vorming. Die band biedt leerlingen de mogelijkheid om cultuur en kunst via de taal te verkennen en te begrijpen. Cultuur heeft zowel een eigentijdse als een historische dimensie. Leerlingen leren de wereld kennen in zijn veelkleurige culturele diversiteit. Met die verschillende culturen zijn verschillende talen, taaluitingen en taalvariëteiten verbonden. Via culturele vorming komen ze ook in contact met het artistieke en krijgen ze oog voor de esthetische component van cultuur.

Verbeelding

Om zich te kunnen inleven in literatuur is het van belang dat leerlingen verbeeldend denken en handelen.

Gastvrijheid en uniciteit in verbondenheid

Elke leerling heeft zijn plaats in de klas, op school en in de samenleving. Er is aandacht voor de eigen (thuis)taal en cultuur en die van de ander. Inzicht verwerven in taalvariatie draagt bij tot respectvol omgaan met die ander. De leerlingen staan open voor de meertalige wereld rondom hen en zien meertaligheid als een verrijking. Taal bouwt bruggen tussen mensen.

Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.2 Krachtlijnen

Openstaan voor de veelzijdige wereld en zich verplaatsen in de ander

Talen zijn communicatiemiddelen maar ook dragers van identiteit. Talen vertolken culturele expressies, normen, waarden en opvattingen van een individu, een groep, een gemeenschap, een samenleving. Met verschillende culturen zijn verschillende taaluitingen verbonden. In onze dynamische, superdiverse samenleving zijn talen meer dan ooit een troef en een kans om gastvrij met elkaar in dialoog te gaan. Zo ontstaan verbinding en een genuanceerd beeld van een cultuur. De interculturele component beoogt de leerlingen te sensibiliseren voor de plaats en het belang van de vreemde taal in hun omgeving.

Functioneel communiceren in respectvolle interactie

Communiceren staat centraal in dit leerplan. De leerlingen leren succesvol functioneren in relevante communicatieve situaties. Leerlingen durven en kunnen zich steeds beter, passender en doelgerichter uitdrukken in een vreemde taal.

Gepaste talige bouwstenen gebruiken

Het leerplan focust op wat de leerlingen met de taal moeten kunnen doen. Om dat te bereiken, gebruiken ze gepaste strategieën, ontwikkelen ze attitudes en zetten ze talige bouwstenen in. Onder talige bouwstenen verstaan we voor deze doelgroep lexicon, taalhandelingen, grammatica en uitspraak.

Van taal genieten, de beeldende kracht van taal en literatuur beleven

Een belangrijk doel van taalonderwijs is leerlingen te laten genieten van talen. In de lessen Engels kan dat door de Engelstalige cultuur te ontdekken via allerlei teksten, waaronder literaire zoals film(fragmenten), (kort)verhalen, liedjes, sprookjes, strips, cartoonsgedichten, sketches. Deze teksten kunnen de interesse van de leerlingen voor de taal en zijn cultuur prikkelen.

3.3 Opbouw

Dit leerplan is opgebouwd uit deze componenten.

- Communicatie: receptief, productief en interactief;
- Identiteit in diversiteit;
- Literatuur;
- Taalgebruik ter ondersteuning van de communicatie.

Het is belangrijk om de samenhang tussen de componenten te bewaken: ze zijn te onderscheiden, maar niet te scheiden. Bovendien spelen ze vaak tegelijkertijd en werken ze ook op elkaar in.

3.4 Leerlijnen

3.4.1 Samenhang met de eerste graad

Katholiek Onderwijs Vlaanderen maakte de keuze om Engels in de modellessentabel op te nemen in de eerste graad voor alle leerlingen. Je kan verwachten dat alle leerlingen van de B-stroom in de eerste graad formeel taalonderricht Engels gevolgd hebben met een globaal beheersingsniveau A1 van het ERK (Europees Referentiekader voor Talen). Dit leerplan bouwt verder op dat leerplan van de eerste graad.

Waar relevant verwijzen we bij de leerplandoelen naar de leerplandoelen Engels van de eerste graad B-stroom. Meer gedetailleerde informatie over de samenhang met de eerste graad vind je op de leerplanpagina bij de [basisinformatie](#).

3.4.2 Samenhang in de tweede graad

Binnen de **arbeidsmarktfinaliteit** zijn er twee leerplannen voor Engels. Dit is het basisleerplan.

II-Eng-a A-finaliteit (m.u.v. Onthaal en recreatie)	II-EngS-a Onthaal en recreatie
Tekstkenmerken, minimumvereisten en kenniselementen (ERK richtsnoer A1/A1+)	Tekstkenmerken en minimumvereisten (ERK richtsnoer A1+)

De leerplannen Engels en Frans zijn opgesteld volgens eenzelfde visie op vreemdetalenonderwijs. Om die reden is niet enkel de opbouw, maar ook de invulling van de leerplannen Engels en Frans erg gelijkend. Ook met Nederlands is er een duidelijke samenhang. Leerlingen lezen, luisteren, spreken en schrijven in het Nederlands, Engels en Frans en zetten daarbij strategieën in.

3.4.3 Samenhang met de derde graad

Bij het beëindigen van de tweede graad van het secundair onderwijs kiezen de leerlingen welke studierichting ze in de derde graad zullen volgen. Na het secundair onderwijs moeten ze in staat zijn zich te behelpen in de vreemde taal door middel van een strikt taalvaardigheidsminimum. Hoofddoel is niet wat leerlingen over taal weten, maar wel wat ze ermee kunnen doen. In de derde graad is het ERK-niveau A1+ als richtsnoer gebruikt voor het basisleerplan.

3.5 Aandachtspunten

3.5.1 Algemene aandachtspunten

- De leerlingen van de derde graad A-finaliteit vormen een diverse groep. Dat maakt een gedifferentieerde aanpak belangrijk. Meer info over [pedagogisch-didactische thema's](#) en specifiek over [differentiatie](#) vind je op de website van Katholiek Onderwijs Vlaanderen.
- Het leerplan helpt leerlingen bij het leggen van verbanden binnen het leerplan en over de vakken heen. Het stimuleert leerlingen tot leren in samenhang. Die samenhang krijgt vorm in verschillende organisatiemodellen waarbij vakken afzonderlijk, gedeeltelijk geïntegreerd of geïntegreerd worden aangeboden. Meer informatie over [diverse organisatiemodellen](#) kan je vinden op de website van Katholiek Onderwijs Vlaanderen.
- In de A-finaliteit kunnen levensechte opdrachten inspelen op de ervaring van leerlingen maar ze kunnen ook de ervaringswereld van leerlingen verbreden.
- Leerlingen van de A-finaliteit hebben behoefte aan duidelijke structuur en ondersteuning zowel wat betreft de inhoud van het geleerde als wat betreft het leren zelf. Sturing heeft op termijn de zelfstandige ontwikkeling van de leerling op het oog.

3.5.2 Vakspecifieke aandachtspunten

Goed taalonderwijs

Goed taalonderwijs spreekt de creativiteit van leerlingen aan, motiveert hen en doet hen het plezier van taal ervaren. Dat kan je bereiken door te werken met authentiek materiaal, in te spelen op de leefwereld

van de leerlingen, genietend te laten luisteren en lezen zonder de nadruk te leggen op tekstbegrip, rechtstreekse communicatie (ook digitaal) met anderstaligen te laten voeren, keuzemogelijkheden aan te bieden, interactieve en activerende werkvormen te gebruiken.

Om de leerlingen maximale oefenkansen te bieden is het noodzakelijk dat ze het Engels als doeltaal zoveel mogelijk actief inzetten tijdens de les. Soms betekent dat dat je je inbreng als leraar beperkt of dat je de spreekruimte niet volledig laat innemen door sterk taalvaardige leerlingen. Daarnaast spreek je als leraar het best zo veel mogelijk de doeltaal om de luistervaardigheid van de leerlingen te trainen. Zo maak je hen vertrouwd met de natuurlijke intonatie en klanken van de doeltaal. Authentieke bronnen zijn een meerwaarde. Toch kan het soms doeltreffender zijn in het Nederlands te communiceren, bv. voor remediërende opmerkingen of zelfreflectie.

Je creëert een veilig klimaat zodat de leerlingen bereidheid en durf ontwikkelen om te communiceren. Dat kan je doen door bv. aan te geven dat leerlingen kunnen leren uit fouten, door hen in kleinere groepjes te laten werken, de kans te geven om de opdracht op eigen tempo uit te voeren, te differentiëren in ondersteuning. Je waardeert het wanneer leerlingen bij het communiceren uit hun comfortzone durven stappen.

Leren uit feedback is essentieel in het leerproces. Je besteedt daar best voldoende aandacht en tijd aan.

Leerinhouden

We onderscheiden vijf communicatieve vaardigheden. Receptie en productie hebben elk een schriftelijke en een mondelinge component. De leerlingen gaan ook mondeling in interactie.

Daarnaast is er expliciete aandacht voor diversiteit en literatuur. De nadruk ligt niet op het begrijpen van de tekst, maar op inzicht in interculturele verschillen en op het beleven van literatuur, op het verwoorden van gedachten en gevoelens bij het beluisteren van een lied, het lezen van een verhaal of het bekijken van een filmfragment.

Doelgerichte communicatie

Doelgerichte communicatie staat centraal. Wie doelgericht wil communiceren, stemt zijn taal af op de context en houdt rekening met elementen uit het communicatiemodel. Leerlingen communiceren in betekenisvolle situaties.

De tabellen bij de vaardigheden vermelden de kenmerken en minimumvereisten waaraan de teksten moeten voldoen. Voor de receptieve vaardigheden bakenen ze de moeilijkheidsgraad van de aangeboden teksten af. Voor productie en interactie gaat het om minimumvereisten voor teksten die leerlingen produceren. Die kenmerken en minimumvereisten zijn dus een leidraad bij de selectie van teksten en het opstellen van evaluatiecriteria. Bij het opstellen van de kenmerken en minimumvereisten is het ERK-niveau A1/A1+ als richtsnoer gebruikt. Je vindt in de tabellen met kenmerken en minimumvereisten van dit leerplan suggesties (☑**Keuze**) om leerlingen extra uit te dagen. Uiteraard kan je ook andere kenmerken of minimumvereisten op een ander niveau aanbieden om leerlingen extra uit te dagen.

Soms zal je een vaardigheid apart inoefenen, maar meestal kan je de vaardigheden niet scheiden. Zo kan je bv. een leestekst (receptief) gebruiken als vertrekpunt voor productie of interactie.

Bouwstenen

In de tweede graad consolideren de leerlingen de geziene woordenschat en breiden die verder uit. Dit leerplan legt de te kennen woorden niet vast, aangezien de communicatiebehoeften van leerlingen verschillen. Als leraar kies je dus woordvelden die relevant zijn voor jouw leerlingengroep.

Het leerplan expliciteert enkele eenvoudige grammaticale items die de leerlingen aan het einde van de tweede graad moeten kunnen inzetten in functie van doelgerichte communicatie. Je kan verwachten dat de

leerlingen er aandacht voor hebben om accurater te communiceren. Naast woordenschat en taalhandelingen kan ook grammatica immers leerlingen helpen om efficiënter te communiceren. Het is echter instrumenteel en geen doel op zich. De vakgroep beslist welke items wanneer aan bod komen. Ook daarbij zijn afspraken tussen de taalleraren aangewezen.

Verankeren en automatiseren van bouwstenen vraagt tijd. Voor deze doelgroep is het een uitdaging om tegelijkertijd in te zetten op inhoud en op vorm. Ook in de tweede graad zullen leerlingen voornamelijk inzetten op het overbrengen van een boodschap, waardoor ze elementaire fouten maken tegen de vorm (grammatica, uitspraak, spelling). Dat is normaal in het taalleerproces. Het is dan ook essentieel om leerlingen voldoende kansen te bieden om de leerstof vast te zetten. Zo kunnen ze de aangeleerde kenniselementen verwerken en via tussenstappen automatiseren.

Strategieën inzetten

De strategieën krijgen bijzondere aandacht. Ze komen ook expliciet aan bod in andere taalvakken. Een goede beheersing van die strategieën helpt de leerlingen om ook in niet-taalvakken efficiënt met tekst om te gaan. Het is daarom belangrijk dat er afspraken worden gemaakt tussen de vakken om transfer mogelijk te maken en te stimuleren.

Samenwerken over de vakken heen

Voor meerdere leerplandoelen is het verrijkend om vakoverschrijdend te overleggen en samen te werken. Het kan de motivatie van leerlingen verhogen. Daarnaast zorgt het voor duidelijkheid en efficiëntie als je terminologie, stappenplannen en kijkwijzers schoolbreed hanteert.

3.6 Leerplanpagina

Wil je als gebruiker van dit leerplan op de hoogte blijven van inspirerend materiaal, achtergrond, professionalisering en lerarennetwerken, surf dan naar de [leerplanpagina](#).

4 Leerplandoelen

4.1 Communicatie: receptief, productief, interactief

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 1 De leerlingen bepalen het onderwerp en de hoofdgedachte bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten met deze kenmerken.

1ste graad: I-EnFr-b LPD 1

Duiding: Het bepalen van het onderwerp en de hoofdgedachte veronderstelt minimaal dat leerlingen de belangrijkste informatie uit de tekst begrijpen.

Wenk: Je kiest voor een variatie aan teksten binnen de tekstsoorten (bv. informatieve,

[persuasieve](#), [prescriptieve](#), [argumentatieve](#), [opiniërende](#), [narratieve](#) teksten).

Teksten zijn vaak mengvormen van tekstsoorten. Een tekst kan bv. zowel een informatief als een prescriptief doel hebben. Het is echter niet noodzakelijk om elk aspect met elke tekstsoort in te oefenen en te evalueren.

Je kan differentiëren in moeilijkheidsgraad door de ondersteuning die je aanreikt of de opdracht die je koppelt aan de tekst. Bv. bij een tekst met een hogere [informatiedichtheid](#) kan je eenvoudige vragen stellen en omgekeerd.

Wenk: Je kan de leerlingen de informatie laten weergeven of duiden in het Nederlands. Zo vermijd je dat de leerlingen stukjes uit de tekst kopiëren zonder die te begrijpen of het tekstbegrip niet kunnen formuleren in de doeltaal.

Wenk: Het bepalen van de hoofdgedachte veronderstelt een grondiger tekstbegrip dan het weergeven van het onderwerp. Je kan de leerlingen als tussenstap in eigen woorden laten vertellen wat ze begrepen hebben uit de tekst.

Wenk: De aangeboden teksten bevatten minimaal relevante visuele ondersteuning of ondersteunend non-verbaal gedrag. Je kan echter ook teksten aanbieden zonder deze ondersteuning op voorwaarde dat enkele andere tekstenkenmerken dat compenseren. Je kiest het best teksten die zo authentiek mogelijk zijn, bv. reclamespotjes en -boodschappen, artikels uit jeugdmagazines, uitnodigingen, advertenties, affiche, posters, covers, opsporingsberichten, mondelinge aankondigingen, catalogi, kastickets ...

LPD 2 De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten met deze [kenmerken](#).

1ste graad: I-EnFr-b LPD 2

Duiding: Relevante informatie selecteren veronderstelt minimaal dat leerlingen de belangrijkste informatie uit de tekst begrijpen.

Wenk: Je kiest voor een variatie aan teksten binnen de tekstsoorten (bv. [informatieve](#), [persuasieve](#), [prescriptieve](#), [argumentatieve](#), [opiniërende](#), [narratieve](#) teksten). Teksten zijn vaak mengvormen van tekstsoorten. Een tekst kan bv. zowel een informatief als een prescriptief doel hebben. Het is echter niet noodzakelijk om dit met elke tekstsoort in te oefenen en te evalueren.

Wenk: Je kan de leerlingen de informatie laten weergeven of duiden in het Nederlands. Zo vermijd je dat de leerlingen stukjes uit de tekst kopiëren zonder die te begrijpen of het tekstbegrip niet kunnen formuleren in de doeltaal.

Wenk: De aangeboden teksten bevatten minimaal relevante visuele ondersteuning of ondersteunend non-verbaal gedrag. Je kan echter ook teksten aanbieden zonder deze ondersteuning op voorwaarde dat enkele andere tekstenkenmerken dat compenseren. Je kiest het best teksten die zo authentiek mogelijk zijn, bv. reclamespotjes en -boodschappen, artikels uit jeugdmagazines, uitnodigingen, advertenties, affiche, posters, covers, opsporingsberichten, mondelinge aankondigingen, catalogi, kastickets ...

LPD 3 De leerlingen spreken en schrijven [doelgericht](#) met behulp van aangereikte zinnen, sleutelwoorden of een voorbeeld ([minimumvereisten](#)).

1ste graad: I-EnFr-b LPD 3

- Wenk: Je kiest voor een variatie aan teksten binnen de tekstsoorten (bv. [informatieve](#), [persuasieve](#), [prescriptieve](#), [argumentatieve](#), [opiniërende](#), [narratieve](#) teksten). Je kan differentiëren in moeilijkheidsgraad door de ondersteuning (aangereikte zinnen, sleutelwoorden of voorbeeld) die je aanreikt. Mogelijke opdrachten, zowel algemeen als richtingsspecifiek: 'toon en vertel', een filmpje maken, een voicemailbericht inspreken, een kattebelletje schrijven, een enquête of een vragenlijstje opstellen, een (digitaal) bericht versturen, een formulier invullen, een online review of beoordeling schrijven, een post voor sociale media maken.
- Wenk: Het is zinvol om de leerlingen kritisch te leren omgaan met actuele technologische ontwikkelingen, zoals artificiële intelligentie, spraaktechnologie en (ver)taalprogramma's.
- Wenk: Er bestaan verschillende geografische varianten van het Engels, die evenwaardig zijn. Je vertoont het best een grote tolerantie t.o.v. die varianten.
- Extra: Bij bepaalde opdrachten kan je de leerlingen stimuleren om creatief aan de slag te gaan met lay-out, beeld, rijm, ICT etc. Zo kunnen bv. slogans, affiches, filmpjes, uitnodigingen, infographics aantrekkelijker en doelgerichter worden.

LPD 4 De leerlingen nemen [doelgericht](#) deel aan mondelinge [interactie](#) ([tekstkenmerken](#) en [minimumvereisten](#)).

1ste graad: I-EnFr-b LPD 4

- Duiding: Mondelinge interactie veronderstelt dat leerlingen voorbereid aan een gesprek kunnen deelnemen in een vertrouwde context.
- Wenk: Je kiest voor een variatie aan teksten binnen de tekstsoorten (bv. [informatieve](#), [persuasieve](#), [prescriptieve](#), [argumentatieve](#), [opiniërende](#), [narratieve](#) teksten). Je kan de leerlingen zowel fysiek als online (videochatten) laten communiceren. Mogelijke voorbeelden: een interview afnemen, een bestelling plaatsen, informatie vragen en geven.
- Wenk: Je streeft naar een zo authentiek mogelijke situatie met een informatiekloof: de gesprekspartner heeft informatie nodig van de andere(n) om het communicatief doel te bereiken. Dit is nooit 100% voorspelbaar. Op die manier zorg je dat leerlingen naar elkaar luisteren, inspelen op wat de andere zegt en vermijd je dat leerlingen een uitgeschreven dialoog brengen.
- Wenk: Bij interactie kunnen volgende taalhandelingen inspirerend werken: aanspreken, afscheid nemen, bedanken, begroeten, (zich) voorstellen, zich verontschuldigen, beleefd het woord vragen, vragen om trager te spreken, te verduidelijken of te herhalen. Het is zinvol om de leerlingen bewust te maken van [beleefdheidsconventies](#) bij de taalhandelingen.
- Wenk: Je streeft ernaar dat leerlingen met enige voorbereiding eenvoudige, korte gesprekken in realistische, voorspelbare contexten kunnen voeren, bv. aankoop in een winkel, praktische informatie vragen over prijs, uur. Als aanloop bied je best voldoende ondersteuning aan die je progressief afbouwt.
- Wenk: Er bestaan verschillende geografische varianten van het Engels, die evenwaardig

zijn. Je vertoont het best een grote tolerantie t.o.v. die varianten.

4.2 Identiteit in diversiteit

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 5 De leerlingen identificeren bij het lezen en beluisteren van teksten kenmerkende aspecten van maatschappijen en culturen waarin Engels wordt gesproken.

1ste graad: I-EnFr-b LPD 5

Wenk: Je biedt lees- en luisterteksten aan die leerlingen de mogelijkheid bieden om aspecten te ontdekken van de andere cultuur. Je verwacht dat de leerlingen die kunnen herkennen.

Mogelijkheden: sport, muziek, film, gamen, toerisme, gastronomie, tradities, feestdagen, onderwijs, religie, kunst, humor.

Je kan aandacht besteden aan de gehele Angelsaksische wereld.

Je kan de leerlingen de kenmerken laten geven in het Nederlands.

Wenk: Het is belangrijk om voldoende aandacht te schenken aan respect voor anderstaligen, en in het bijzonder voor Engelstaligen. Dit leerplandoel leent zich tot het doorprikken van stereotiep denken.

4.3 Literatuur

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 6 De leerlingen drukken de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten uit.

1ste graad: I-EnFr-b LPD 6

Wenk: Bij de keuze van literaire teksten houd je best rekening met de leefwereld van de leerlingen. Het kan ook zinvol zijn om de leerlingen zelf literaire teksten te laten voorstellen.

Voorbeelden van literaire teksten: boekfragmenten, stripverhaalfragmenten, liedjes(teksten), gedichten, sketches, stand-up comedy, cartoon, film(fragmenten), series, games, videoclips.

Wenk: Dit leerplandoel kan je vrij laagdrempelig invullen, bv. aan de hand van volgende vragen: waarom sommige aspecten van de tekst aanspreken, waarom de leerling zich identificeert met een bepaald personage, in welke zin de leerling gelijkaardige ervaringen zelf al heeft meegemaakt, waarom de tekst een bepaalde emotionele reactie teweegbrengt, waarom de uitdrukkingsvorm of stijl aanspreekt.

Wenk: Je kan de leerlingen dit laten uitdrukken op een niet-talige manier (bv. een gepaste illustratie of gepast voorwerp zoeken, een moodboard maken, uitbeelden), in het Nederlands of in het Engels.

4.4 Taalgebruik ter ondersteuning van de communicatie

Minimumdoelen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar BK

LPD 7 De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen (kenmerken, minimumvereisten).

1ste graad: I-EnFr-b LPD 7

Wenk: Hoe rijker de woordenschat, hoe rijker de communicatie. Benut daarom voldoende kansen om de woordenschat te verbreden. Je laat het best basiswoordenschat regelmatig terugkeren opdat de leerlingen voldoende woordenschat blijven beheersen en gebruiken.
Je kan ook aandacht besteden aan woordcombinaties (bv. collocations).

Wenk: Voorbeelden van woordvelden (in alfabetische volgorde) ter inspiratie:

- cijfers, gewichten, maten, hoeveelheden
- communicatie, multimedia
- dagelijkse bezigheden
- dagelijkse of persoonlijke voorwerpen
- dagen, maanden, seizoenen, feesten
- eten en drinken
- familie
- gevoelens
- instructietaal
- kleding en accessoires
- kleuren, vormen, materialen
- landen en nationaliteiten
- persoonlijke gegevens
- professionele wereld (beroepen)
- school
- sport en ontspanning
- transportmiddelen
- uur en plaats
- vakantie, reizen
- weer
- winkels en diensten
- woning: meubels, uitrusting
- ...

Wenk: Je kan woordenschat op verschillende manieren aanbrengen of inoefenen: in rijk taalmateriaal (context), door in te oefenen en te herhalen in taalproductie, met focus op woordenschat in oefeningen, eventueel zonder context, bv. via flashcards. Je besteedt voldoende aandacht aan het verankeren en automatiseren van geziene basiswoordenschat.

LPD 8 De leerlingen zetten aspecten van het taalsysteem in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.

Wenk: Voor bepaalde items kan expliciete grammaticale duiding de leerlingen helpen om die vlotter toe te passen. Die duiding kan ook in het Nederlands. Grammatica is echter geen einddoel, maar slechts een middel. Leerlingen moeten de grammaticale items enkel kunnen toepassen in voor hen betekenisvolle contexten.

Wenk: Het kan interessant zijn om contrastief te werk te gaan. Het ervaren van gelijkenissen en verschillen tussen hun moedertaal en de vreemde taal kan leerlingen helpen bij het leren van een nieuwe taal.

LPD 9 De leerlingen zetten **doelgericht** strategieën in ter ondersteuning van informatieverwerking en communicatieve handelingen.

1ste graad: I-EnFr-b LPD 8

Duiding: Strategieën hebben betrekking op inzicht in taalgebruik toepassen, lees-, luister-, spreek- en schrijfvaardigheden.

Wenk: Het is niet de bedoeling om strategieën theoretisch te benaderen. Je begeleidt de leerlingen en helpt hen steeds zelfstandiger te worden bij het kiezen van de gepaste strategie.

Wenk: Strategieën bij receptieve vaardigheden:

- met lees- en luisterdoel rekening houden;
- voorkennis activeren;
- inhoud voorspellen;
- hoofd- en bijzaken onderscheiden;
- lay-out, afbeeldingen en andere visueel ondersteunende elementen gebruiken;
- vragen stellen;
- bepalen of het achterhalen van de betekenis van een onbekend woord belangrijk is;
- ...

Wenk: Strategieën om betekenis van woorden te achterhalen via:

- de context (visuele en tekstuele);
- woorddelen;
- taalverwantschap;
- betekenisonderhandeling;
- talige hulpmiddelen, bv. (digitaal) woordenboek, zoekmachine op afbeeldingen, vertaalapp ...
- ...

Wenk: Strategieën bij productieve vaardigheden:

- met spreek- en schrijfdoel rekening houden;
- voorkennis activeren;
- met de ontvanger rekening houden, bv. het gepast inzetten van lichaamstaal, **register**;
- rekening houden met effecten van non-verbaal gedrag;
- visueel ondersteunende elementen gebruiken;
- talige hulpmiddelen gebruiken, bv. (digitaal) woordenboek, tekstcontrole, uitspraakapp, model, voorbeeld ...;
- lay-out, tekststructuur, signaalwoorden en verwijswaarden, titels en benadrukte woorden gebruiken;
- eigen tekst nakijken;
- ...

Wenk: Strategieën bijkomend voor interactieve vaardigheden:

- met doel van de interactie rekening houden;
- inspelen op wat de ander zegt;
- elementen van lichaamstaal en intonatie herkennen en zelf doelgericht inzetten;
- taalgebruik aanpassen aan de ontvanger;
- om hulp of opheldering vragen zoals trager spreken, herhalen of om herhaling vragen, herformuleren, doorvragen en zelf hulp of opheldering bieden;
- actieve luisterhouding aannemen;
- ...

Wenk: De leerlingen zetten strategieën in als de communicatie het doel of de doelgroep dreigt niet te bereiken. Het gaat dan bv. om deze strategieën:

- zinnen herlezen;
- achtergrondruis uitschakelen;
- om herhaling vragen;
- zich afzonderen;
- de communicatie uitstellen naar een later moment;
- om hulp vragen (aan een medeleerling, de leraar ...);
- ...

5 Lexicon en pop-ups

5.1 Lexicon

Het lexicon bevat een verduidelijking bij de begrippen die in het leerplan worden gebruikt. Die verduidelijking gebeurt enkel ten behoeve van de leraar.

Argumentatieve teksten

In argumentatieve teksten voert de schrijver of spreker argumenten aan ter ondersteuning van een stelling of standpunt, bv. betoog.

Beleefdheidsconventies

Beleefdheidsconventies zijn alle (impliciete) afspraken die horen bij het taalgebruik in bepaalde contexten. Daaronder kunnen vallen: het gepaste stemvolume gebruiken, op een geschikt moment het woord nemen, interesse tonen in wat gezegd wordt ...

Doelgericht

Doelgericht slaat op het feit dat de taalgebruiker via het begrijpen of het produceren van talige boodschappen bepaalde doelen probeert te bereiken. Bv. ik vraag in de supermarkt waar ik een bepaald product kan vinden, ik luister naar het weerbericht om te weten hoe ik me moet kleden, ik lees de rest van een verhaal om te weten te komen hoe het afloopt, enz. Om geslaagd te communiceren houdt hij rekening met de communicatieve situatie. De verwerking van de tekst (receptief) en de kwaliteit van de tekst (productief) worden afgemeten aan de mate waarin het doel vlot, succesvol en gepast bereikt is. Dat gebeurt bij voorkeur in betekenisvolle, authentieke of semi-authentieke situaties.

Hoofdgedachte

De hoofdgedachte is het belangrijkste wat over het onderwerp gezegd wordt. Het is m.a.w. de centrale boodschap die de spreker of schrijver tracht over te brengen en die je in één of twee zinnen kan weergeven.

Informatiedichtheid

Informatiedichtheid is de hoeveelheid informatie die een tekst bevat in verhouding tot de lengte van de tekst: een tekst waarin de informatie heel compact wordt aangeboden, heeft een hogere informatiedichtheid dan een lange tekst met diezelfde informatie.

Informatieve teksten

Informatieve teksten zijn teksten waarin voornamelijk feitelijke informatie wordt meegedeeld, bv. krantenbericht.

Interactie

Interactie is een vorm van directe communicatie waarbij er een onmiddellijke wisselwerking mogelijk is, met een zekere mate van onvoorspelbaarheid en spontaneïteit.

Literaire teksten

Literaire teksten zijn schriftelijke of mondelinge teksten die een esthetische waarde hebben en die vaak een emotioneel effect bij de ontvanger beogen. Literaire teksten dienen in brede zin te worden geïnterpreteerd. Het kan daarbij zowel over cartoon, graphic novel, lied(tekst), film(tekst), brief, essay, slam poetry, autobiografie, roman ... als over mengvormen gaan.

Narratieve teksten

Narratieve teksten zijn verhalende teksten, bv. reisverhaal.

Onderwerp (van de tekst)

Het onderwerp van de tekst geeft in één of enkele woorden weer waarover de tekst gaat.

Opiniërende teksten

Opiniërende teksten zijn teksten waarin de schrijver of spreker een mening of standpunt geeft, bv. review.

Persuasieve teksten

Persuasieve teksten hebben tot doel de lezer of luisteraar te overtuigen van een standpunt om daarmee zijn gedachten te beïnvloeden, bv. reclameboodschap.

Prescriptieve teksten

Prescriptieve teksten hebben als doel het handelen van de ontvanger te sturen, bv. recept.

(taal)Register

De term '(taal)register' verwijst naar het taalgebruik dat gebonden is aan een bepaalde situatie, waarbij het zowel om lexicale als om syntactische elementen kan gaan.

Woordcombinaties

Woordcombinaties zijn vaste combinaties van woorden (voorzetsels of zelfstandige naamwoorden bij werkwoorden), bv. to have breakfast, to be interested in ...

5.2 Pop-ups

Kenmerken

Afbakening kenmerken van aangeboden teksten:

(Lu: Luisteren/Le: Lezen)	Lu	Le
Tekstsoorten		
Variatie		
Onderwerp		
Concrete, herkenbare inhoud		
Uiterlijke tekstenmerken		
Duidelijke lay-out		
Geen achtergrondruis		
☒ Keuze: Weinig achtergrondruis		
Normaal spreektempo met frequente pauzes		
Ondersteunende maar natuurlijke intonatie		
Heldere uitspraak, duidelijke articulatie		
Met visuele ondersteuning		
Met ondersteuning van non-verbaal gedrag		
Structuur/Samenhang		
Zeer eenvoudige, herkenbare, expliciet aangegeven tekststructuur		
☒ Keuze: Eenvoudige, herkenbare tekststructuur		
Grote samenhang		
Zeer eenvoudige zinsbouw		
☒ Keuze: Eenvoudige zinsbouw		
Lengte		
Beperkt		
Informatiedichtheid		
Zeer laag		
☒ Keuze: laag		
Woordenschat		
Hoofdzakelijk transparante woorden, de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een zeer beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein		

☒ Keuze: Hoofdzakelijk frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein		
--	--	--

Minimumvereisten

Minimumvereisten van de te produceren teksten

(Spr: spreken/ Sch: schrijven)	Spr	Sch
Tekstsoorten		
Variatie		
Onderwerp		
Concrete inhoud		
Uiterlijke tekstenmerken		
Gepaste lichaamstaal		
Korte woorden en frasen uit het aangeleerde lexicale repertoire zijn correct overgeschreven.		
Uitspraak van een zeer beperkt repertoire van aangeleerde woorden en frasen is met enige inspanning verstaanbaar. ☒ Keuze: Uitspraak is over het algemeen voldoende helder om te worden verstaan ondanks een duidelijk accent, maar gesprekspartners zullen regelmatig om herhaling moeten vragen.		
Met talrijke onderbrekingen om naar uitdrukkingen te zoeken, minder frequente woorden uit te spreken en om de communicatie te herstellen. ☒ Keuze: Vrij vlot gebruik van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen, ondanks duidelijke aarzelingen en valse starts		
Structuur/ Samenhang		
Redelijk herkenbare samenhang		
Hoogfrequente signaalwoorden: chronologisch verloop, opsomming		
☒ Keuze: hoogfrequente signaalwoorden: chronologisch verloop, opsomming, oorzaak, tegenstelling		
Lengte		
Zeer beperkt		
☒ Keuze: beperkt		
Bouwstenen		

Beheersing van hoofdzakelijk geïsoleerde woorden, de meest frequente woorden, transparante woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen om te voldoen aan de meest elementaire communicatiebehoeften binnen een zeer beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein.		
☒ Keuze: Beheersing van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen om te voldoen aan elementaire communicatiebehoeften binnen een beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein		
Beperkte beheersing van eenvoudige grammaticale constructies en zinspatronen uit een aangeleerd repertoire		
☒ Keuze: Beheersing van bepaalde eenvoudige grammaticale constructies ondanks het stelselmatig maken van elementaire fouten; begrip van de boodschap door de ontvanger komt meestal niet in het gedrang.		
Taalvariëteit		
Gepast register		
Ondersteuning		
Met behulp van ondersteunende middelen		

Minimumvereisten

Minimumvereisten van de te produceren teksten

(MI: Mondelinge interactie)

Tekstsoorten
Variatie
Onderwerp
Concrete inhoud
Uiterlijke tekstenmerken
Gepaste lichaamstaal
Uitspraak van een zeer beperkt repertoire van aangeleerde woorden en frasen is met enige inspanning verstaanbaar. ☒ Keuze: Uitspraak is over het algemeen voldoende helder om te worden verstaan ondanks een duidelijk accent, maar gesprekspartners zullen regelmatig om herhaling moeten vragen.
Met talrijke onderbrekingen om naar uitdrukkingen te zoeken, minder frequente woorden uit te spreken en om de communicatie te herstellen. ☒ Keuze: Vrij vlot gebruik van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen, ondanks duidelijke aarzelingen en valse starts
Structuur/ Samenhang

Redelijk herkenbare samenhang
Hoogfrequente signaalwoorden: chronologisch verloop, opsomming ☑Keuze: hoogfrequente signaalwoorden: chronologisch verloop, opsomming, oorzaak, tegenstelling
Lengte
Zeer beperkt ☑Keuze: beperkt
Inbreng en participatie
De communicatie is volledig afhankelijk van herhaling, herformulering en herstel; met ondersteuning om het gesprek gaande te houden.
Bouwstenen
Beheersing van hoofdzakelijk geïsoleerde woorden, de meest frequente woorden, transparante woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen om te voldoen aan de meest elementaire communicatiebehoeften binnen een zeer beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein. ☑Keuze: Beheersing van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen om te voldoen aan elementaire communicatiebehoeften binnen een beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein
Beperkte beheersing van eenvoudige grammaticale constructies en zinspatronen uit een aangeleerd repertoire ☑Keuze: Beheersing van bepaalde eenvoudige grammaticale constructies ondanks het stelselmatig maken van elementaire fouten; begrip van de boodschap door de ontvanger komt meestal niet in het gedrang.
Taalvariëteit
Gepast register
Gepaste beleefdheidsconventies bij de meest elementaire alledaagse taalhandelingen
Ondersteuning
Met behulp van ondersteunende middelen

Woordenschat voor receptie

Woordenschat	Lu	Le
Hoofdzakelijk transparante woorden, de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een zeer beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein ☑Keuze: Hoofdzakelijk frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein		

Woordenschat voor productie en interactie

Bouwstenen	Spr/MI	Sch
Beheersing van hoofdzakelijk geïsoleerde woorden, de meest frequente woorden, transparante woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen om te voldoen aan de meest elementaire communicatiebehoeften binnen een zeer beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein.		
☒ Keuze: Beheersing van frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen om te voldoen aan elementaire communicatiebehoeften binnen een beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein		

Aspecten van het taalsysteem

Morfologische elementen	zelfstandige naamwoorden		getal
	'determiners'		lidwoorden (bepaald, onbepaald)
			aanwijzende
			bezittelijke
			vragende
	voornaamwoorden		persoonlijke (onderwerp)
	frequente hoofdtelwoorden		
	bijvoeglijke naamwoorden		
	hoogfrequente werkwoorden meest courante tijden om verleden, heden en toekomst uit te drukken		past simple
			present simple – present continuous
			future simple
	frequente voorzetsels		
Syntaxis	bouw van enkelvoudige zinnen		
	ontkennende/bevestigende zinnen, mededelende/vragende zinnen		
	congruentie: onderwerp – persoonsvorm		
Fonologische elementen	woordklemtoon, articulatie en intonatie		
	uitspraak van klanken en klankencombinaties		
	relatie klank- en schriftbeeld		

6 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Een leslokaal

- dat qua grootte, akoestiek en inrichting geschikt is om communicatieve werkvormen te organiseren;
- met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
- met de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
- met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid;
- met de mogelijkheid om (niet-)digitale woordenboeken, naslagwerken en bronnen aangepast aan het taalniveau van de leerlingen te raadplegen.

Toegang tot (mobile) devices voor leerlingen.

7 Glossarium

In het glossarium vind je synoniemen voor en een toelichting bij een aantal handelingswerkwoorden die je terugvindt in leerplandoelen en (specifieke) minimumdoelen van verschillende graden.

Handelingswerkwoord	Synoniem	Toelichting
Analyseren		Verbanden zoeken tussen gegeven data en een (eigen) besluit trekken
Beargumenteren	Verklaren	Motiveren, uitleggen waarom
Beoordelen	Evalueren	Een gemotiveerd waardeoordeel geven
Berekenen	Berekeningen uitvoeren	
Berekeningen uitvoeren	Berekenen	
Beschrijven	Toelichten, uitleggen	
Betekenis geven aan	Interpreteren	
Een (...) cyclus doorlopen	Een (...) proces doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Een (...) proces doorlopen	Een (...) cyclus doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Evalueren	Beoordelen	
Gebruiken	Hanteren, inzetten, toepassen	
Hanteren	Gebruiken, inzetten, toepassen	
Identificeren		Benoemen; aangeven met woorden, beelden ...
Illustreeren		Beschrijven (toelichten, uitleggen) aan de hand van voorbeelden
In dialoog gaan over	In interactie gaan over	
In interactie gaan over	In dialoog gaan over	

Interpreteren	Betekenis geven aan	
Inzetten	Gebruiken, hanteren, toepassen	
Kritisch omgaan met	Kritisch gebruiken	
Kwantificeren		Beredeneren door gebruik te maken van verbanden, formules, vergelijkingen ...
Onderzoeken	Onderzoek voeren	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Onderzoek voeren	Onderzoeken	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Reflecteren over		Kritisch nadenken over en argumenten afwegen zoals in een dialoog, een gedachtewisseling, een paper
Testen	Toetsen	
Toelichten	Beschrijven, uitleggen	
Toepassen	Gebruiken, hanteren, inzetten	
Toetsen	Testen	
Uitleggen	Beschrijven, toelichten	
Verklaren	Beargumenteren	Motiveren, uitleggen waarom

8 Concordantie

8.1 Concordantietabel

De concordantietabel geeft duidelijk aan welke leerplandoelen de minimumdoelen van de basisvorming (MD) of de doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties (BK) realiseren.

Leerplandoel	Minimumdoelen of doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties
1	MD 03.01; BK b; BK c; BK f
2	MD 03.02; BK b; BK c; BK f
3	MD 03.03; BK b; BK c; BK f
4	MD 03.04; BK b; BK c; BK f
5	MD 03.08
6	MD 03.09
7	MD 03.06; BK b; BK c; BK f
8	MD 03.07; BK b; BK c; BK f

8.2 Minimumdoelen basisvorming

- 03.01 De leerlingen bepalen het onderwerp en de hoofdgedachte bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten.
Teksten in het Engels of in het Frans
Tekstkenmerken voor receptie:
- Zeer eenvoudige, herkenbare, expliciet aangegeven tekststructuur
 - Grote samenhang
 - Hoofdzakelijk transparante woorden, de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een zeer beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein
 - Concrete, herkenbare inhoud
 - Zeer lage informatiedichtheid
 - Zeer eenvoudige zinsbouw
 - Beperkte lengte
 - Variatie aan tekstsoorten
- Bijkomend voor schriftelijke receptie:
- Duidelijke lay-out
- Bijkomend voor mondelinge receptie:
- Geen achtergrondruis
 - Normaal spreektempo met frequente pauzes
 - Ondersteunende maar natuurlijke intonatie
 - Heldere uitspraak, duidelijke articulatie
 - Met visuele ondersteuning
 - Met ondersteuning van non-verbaal gedrag
- 03.02 De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten.
Teksten in het Engels of in het Frans
Tekstkenmerken voor receptie
- 03.03 De leerlingen spreken en schrijven doelgericht met behulp van aangereikte zinnen, sleutelwoorden of een voorbeeld.
In het Engels of in het Frans
Minimumvereisten voor productie:
- Hoogfrequente signaalwoorden: chronologisch verloop, opsomming
 - Redelijk herkenbare samenhang
 - Beheersing van hoofdzakelijk geïsoleerde woorden, de meest frequente woorden, transparante woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen om te voldoen aan de meest elementaire communicatiebehoeften binnen een zeer beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke, publieke, educatieve en professionele domein
 - Concrete inhoud
 - Beperkte beheersing van eenvoudige grammaticale constructies en zinspatronen uit een aangeleerd repertoire
 - Gepast register
 - Zeer beperkte lengte
 - Variatie aan tekstsoorten
 - Met behulp van ondersteunende middelen
- Bijkomend voor schriftelijke productie:
- Korte woorden en frasen uit het aangeleerde lexicale repertoire zijn correct overgeschreven

- Bijkomend voor mondelinge productie:
- Gepaste lichaamstaal
 - Uitspraak van een zeer beperkt repertoire van aangeleerde woorden en frasen is met enige inspanning verstaanbaar
 - Met talrijke onderbrekingen om naar uitdrukkingen te zoeken, minder vertrouwde woorden uit te spreken en om de communicatie te herstellen
- 03.04 De leerlingen nemen doelgericht deel aan mondelinge interactie.
In het Engels of in het Frans
Tekstkenmerken voor receptie
Minimumvereisten voor productie
Bijkomend voor mondelinge interactie:
- Gepaste beleefdheidsconventies bij de meest elementaire alledaagse taalhandelingen
 - De communicatie is volledig afhankelijk van herhaling, herformulering en herstel; met ondersteuning om het gesprek gaande te houden
- 03.05 De leerlingen zetten doelgericht strategieën in ter ondersteuning van informatieverwerking en communicatieve handelingen.
In het Engels of in het Frans
Voetnoot:
Dit minimumdoel wordt doelgericht ingezet in functie van alle andere minimumdoelen binnen sleutelcompetentie 3.
Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.
- 03.06 De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen
In het Engels of in het Frans
Tekstkenmerken voor receptie
Minimumvereisten voor productie
- 03.07 De leerlingen zetten aspecten van het taalsysteem in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.
Onderstaande kenniselementen gelden voor het Frans of het Engels, afhankelijk van de keuze van het schoolbestuur of de scholengroep om Frans of Engels aan te bieden.
Waar gespecificeerd dat ze enkel voor het Frans gelden, door de aanduiding [F], zijn ze enkel van toepassing indien het schoolbestuur of de scholengroep voor het Frans kiest.
Onderliggende (kennis)elementen:
- Relatie klank- en schriftbeeld
 - Uitspraak van klanken en klankencombinaties, woordklemtoon, articulatie en intonatie
 - Zelfstandige naamwoorden: getal, genus [F]
 - Congruentie: onderwerp-persoonsvorm, bijvoeglijk naamwoord- zelfstandig naamwoord [F]
 - Lidwoorden: bepaald, onbepaald
 - Voornaamwoorden: persoonlijk als onderwerp; bijvoeglijk gebruikte aanwijzende, bezittelijke en vragende
 - Frequentie hoofdtelwoorden
 - Bijvoeglijke naamwoorden: meervoud [F], vrouwelijk [F]
 - Hoogfrequente werkwoorden
 - Meest courante tijden om verleden, heden en toekomst uit te drukken
 - Frequentie voorzetsels
 - Bouw van enkelvoudige zinnen
 - Ontkennende, bevestigende, mededelende, vragende zinnen
- 03.08 De leerlingen identificeren bij het lezen en beluisteren van teksten kenmerkende aspecten van maatschappijen en culturen waarin de doeltaal wordt gesproken.
Teksten in het Engels of in het Frans

- 03.09 De leerlingen drukken de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten uit.
Teksten in het Engels of in het Frans
Voetnoot:
Rekening houdend met de context waarin het minimumdoel aan bod komt.

8.3 Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties

Aanvullende onderliggende kennis

De opgenomen kennis staat steeds in functie van de specifieke vorming van deze studierichting.

Polyvalent administratief ondersteuner, Organisatie en logistiek

- b. Functionele communicatievaardigheden Frans en Engels

Restaurant en keuken

- f. Functionele communicatievaardigheden Frans en Engels

Winkelmedewerker

- c. Functionele communicatievaardigheden Frans en Engels

Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten	3
1.2	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	3
1.3	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	4
1.4	Differentiatie	4
1.5	Opbouw van leerplannen.....	6
2	Situering	7
2.1	Samenhang met de eerste graad	7
2.2	Samenhang in de tweede graad	7
2.2.1	Samenhang met de leerplannen algemene vorming binnen de A-finaliteit.....	7
2.2.2	Samenhang met andere leerplannen Engels binnen de finaliteit.....	7
2.3	Plaats in de lessentabel	7
3	Pedagogisch-didactische duiding	9
3.1	Engels en het vormingsconcept	9
3.2	Krachtlijnen	10
3.3	Opbouw.....	10
3.4	Leerlijnen.....	10
3.4.1	Samenhang met de eerste graad	10
3.4.2	Samenhang in de tweede graad	11
3.4.3	Samenhang met de derde graad.....	11
3.5	Aandachtspunten	11
3.5.1	Algemene aandachtspunten	11
3.5.2	Vakspecifieke aandachtspunten	11
3.6	Leerplanpagina.....	13
4	Leerplandoelen	13
4.1	Communicatie: receptief, productief, interactief	13
4.2	Identiteit in diversiteit.....	16
4.3	Literatuur	16
4.4	Taalgebruik ter ondersteuning van de communicatie	16
5	Lexicon en pop-ups	19
5.1	Lexicon	19
5.2	Pop-ups	21

6	Basisuitrusting	26
7	Glossarium.....	26
8	Concordantie	27
8.1	Concordantietabel.....	27
8.2	Minimumdoelen basisvorming	28
8.3	Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties	30